

הגדה של פסח (13)

לאור הנר

איתא במדרש (ויקרא רבה ט. ב): "ושם דרך", אלו שהן מדליקין נרות כדי להאיר בהם לרבים, דאמר רשב"ל: שאול לא זכה למלוכה אלא ע"י שהיה זקנו מדליק נרות לרבים. אמרו: מבואות אפילות היו מביתו לבית המדרש, והיה מדליק נרות בהם כדי להאיר בהם לרבים. ממשיכים חז"ל ודורשים: כתוב אחד אומר: "נר הוליד קיש", וכתוב אחד אומר: "קיש בן אביאל" הא כיצד? אביאל היה שמו, אלא ע"י שהיה מדליק נרות לרבים זכה ונקרא שמו נר. התורה קוראת לקיש, אביו של שאול, בשם 'נר'. אין זה דבר של מה בכך ועלינו לנסות ולהבין מה טמון בכך שהיה נקרא 'נר'. אלא, שכאשר אדם מאיר לאחרים, הריהו מאיר גם את עצמו! התורה קוראת לו 'נר' כי הוא היה זורח ומאיר כמו נר! ואם כך באור גשמי, על אחת כמה וכמה ברוחניות. אם זוכים לפעול אצל קרוב שבמקום לבלות את הזמן ילך ללמוד, ע"י זה זוכים לצאצאים שיזכו למלכות. לא זכה שאול למלוכה אלא ע"י שהיה זקנו מדליק נרות לרבים. קל וחומר אם מדליקים נרות רוחניים לרבים. אם מאירים את הסמטאות החשוכים והאפלים, את ימי הפגרה האפלים, ודוקא בהם במקום לנסוע לים, מתיישבים ללמוד, משתתפים באיזה שיעור תורה, נהיים המאושרים עלי אדמות, וזוהי המלכות הגדולה ביותר בעולם.

הגדה של פסח "ר' שלום"

חמץ אסור בכל שהוא

החמץ רומז, כידוע ליצר הרע, וכמו באיסור חמץ אסור בכל שהוא כך הוא אצל היצה"ר אסור בכל שהוא ואין להיכנע לו אפילו בקוצו של י'. כתוב (גמרא סוכה נב.): אמר רב אסי: יצה"ר בתחילה דומה לחוט של בוכיב ולבסוף דומה כעבותות העגלה שנא' "הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה", ופירש רש"י: ולבסוף משאדם נמשך אחריו מתגבר והולך בו. הרי לנו שיצה"ר אינו מסתפק במועט, ואינו מצטנע בדרישותיו אלא שואף ומתאוה לעקור את הכל. לפיכך יפה שעה אחת קודם, להוציאו ולבערו מתוך חדרי לבו, כאשר הדבר קל, לפני שיצליח להיכנס ולהיאחז שם אפילו אחיזה קטנה, מכיון שאם יאפשר ליצרו לחדור מעט ללבו, לאחר זמן יעמיק היצר את ולבסוף קוראו אורח, ולבסוף קראו איש, ופירש רש"י איש, בעל הבית.

הגדה של פסח "אוצרות התורה"

החודש הזה לכם ראש חדשים (שמות יב. ב)

בני ישראל מונים וקובעים את עתותיהם ע"פ הירח. הירח הוא סמל עם ישראל. כשם שהירח מתמעט והולך

מתמעט והולך, עד שהא נעלם מן העין והכל סוברים שאיננו עוד, ואז זורח הוא מחדש ומתרבה והולך ומתגדל והולך, כך גם עם ישראל, אף אם כבר נתון הוא בשפל המדרגה ודומה כי הנה שוקע הוא כליל, הריהו חוזר ומתנער בשפלותו, חוזר וזורח במלוא אורו. וכשם שלעתיד לבוא יתמלא אור הירח כאור החמה וכאור שבעת ימי בראשית, כך יהיה גם עתידו של עם ישראל.

ספר "ברכת חיים מועדים" א

למה דוקא ארבע כוסות יין

רבים תמהו: למה תיקנו דוקא ארבע כוסות של יין, והרי העיקר הוא שיהיה בספר ארבע כנגד ארבע לשונות של גאולה, ואם כן יכלו חז"ל לתקו שיאכלו ארבע מצות, ארבעה תפוחים או ארבעה אגוזים וכו', ומה גם שלאנשים רבים קשה לשתות יין, ולכן עדיף היה תהניח ארבעה אגוזים, ואז הכל ישאלו נה נשתנה, למה מניחים ארבעה אגוזים, ונשיב להם שזה כנגד ארבע לשונות של גאולה? וביאר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך: שארבע לשונות של גאולה אינו סתם מספר בעלמא ואין זה סתם כפילות של לשונות, אלא אלו ארבעה סוגים שונים של הצלה שכל אחד מהם גדול מחבירו: קודם "והוצאתי", ואחר כך "והצלת" ובהצלה יש תוספת שמחה, ואחר כך "וגאלתי", שיש בה תוספת שמחה על הקב"ה הרחיק אותנו מהם, עד "ולקחת" שזכינו שהקב"ה לקח אותנו, ולעתיד לבוא, כשנזכה לגאולה השלימה, נגיע לתוספת כוס חמישי. לאור זאת, נבין היטב מדוע תיקנו כנגד ארבע לשונות גאולהלשונות ארבע כוסות שלא יין ולא פרי כלשהוא, כי באכילת פירות, הרי אדם נהנה מאכילת האגוז הראשון יותר מאכילת האגוז השני, שהרי בראשון טעם טעם חדש, משא"כ בשני ובשלישי, ואילו את הרביעי כמעט אינו רוצה לאכול כלל. ומכל מקום ודאי שהשני איננו נהנה יותר מאשר הראשון, ואין ריבוי הפירות גורם אצלו לירבוי שמחה. ביין, חעומת זאת, מי שמרבה לשתות יודע כי: "יין ישמח לבב אנוש", וריבוי היין מוסיף שמחה: מעט שמחה בכוס הראשון, יוצר שמחה בכוס השני, וכל כוס נוספת מגבירה את השמחת השותה. והרי זה בידיק כארבע לשונות של גאולה, שכל אחת מהן מוסיפה שמחה לעם שיצא מעבדות מצרים לחרות עולם!

הגדה של פסח "כמוצא שלל רב"

ליל הסדר

אחד מגדולי ישראל, לפני שהתחיל בעריכת הסדר, רצה להמחיש לבני משפחתו, קטנים וגדולים את מסורת הדורות של עם ישראל. פתח ואמר להם כך: הביטו וראו

פי נטיית לבם, וכשיש להם נגיעות וחשבונות יכולים אף להכשיר רצח וגזלה. מה שאין כן אצלנו, קיום המצוות הוא משום: "מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל", כי משפטי ה' הם, ו"משפטי ה' ישרים" לעולם. *הגדה של פסח "אורי הלבנן"*

הלכה: הילכות פסח: קמחה דפסחה

מדינא דגמרא מחוייב כל אדם ליתן מכספו לעניים קודם פסח כדי שיוכלו לקנות חיטים לצורך אפיית מצות. בדורות הקודמים שכל אחד היה אופה לעצמו מצות, המנהג היה ליתן לעניים חיטים או קמח כדי למעט בטרחתם, אך בימינו שרובם קונים מצות ממאפיות יש ליתן להם כסף כדי שיקנו בעצמם מהיכן שלבו חפץ. שיעור הנתינה הוא כפי צרכו של העני לכל ימי הפסח. וכל מי שדר בעיר שלושים יום צריך ליתן לזה, וכן העני רק אם הוא גר בעיר שלושים יום מחוייבים ליתן לו לכל ימי הפסח. *ספר "הילכות מועד" רב אופיר מלכא שליט"א*

פתגם: עצבות נועלת שערי שמים, תפילה פותחת שערים נעולים.
בעל שם טוב

חקירה: חמץ: מי שגזלו ממנו חמץ, אינו עובר בכל ראה כלל, או שעובר אך הוא אנוס (חידושי רב שמואל פסחים עמוד קכט, קמב) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: איך להצליח: חסיד אחד שאל לרבי ואמר: רבי, אני מרגיש שכל הזמן אני מתפלל, עושה חסדים, אבל לא מצליח לראות שינוי בחיים שלי. הרבי חיך ושאל: כמה זמן כבר אתה מתפלל ועושה חסדים? החסיד ענה: אני עושה את זה כבר כמה חודשים, אבל אני לא רואה תוצאות מיידיות. הרבי חיך ואמר: תחשוב על זה כך: אם תזרע זרעים היום, אתה לא מצפה לראות את העץ מחר, נכון? החסיד צחק והבין: לפעמים התוצאות מגיעות, אבל לוקח זמן לראות את פרי המאמץ. *המלקט*

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי וזוירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנגי. **זיווג הגון:** קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. **הצלחה רבה:** נתן בן רבקה, לחנה בת אסתר ולינתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. **לעילוי נשמת:** ראובן בן פנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. אמיל חיים בן עזו עזיזה, אליהו בן מרים, נסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נגימה, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסתר חוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוקה.

מה יש כאן על השלוחן? יין, מצות, כרפס, מי מלח, זרוע, ביצה, מרור וחרוסת. אם תכנסו לשכן שלנו, שגר בבית הסמוך, תמצאו על השלוחן שלו בדיוק את אותם הדברים. אם תעבירו בכל בית יהודי, בכל העיר ורשא הגדולה, תמצאו את אותם הדברים, ועכישו אגלה לכם: לא רק בכל ורשא, אלא בכל פולין כולה, מניחים את אותם הדברים על השולחן, ועושים בדיוק את אותם הדברים שנעשו כאן. ודעו לכם שלא רק בפולין אלא גם בליטא וברוסיה, בחומגריה וברומניה, בתימן ובלוב, בפרס ובמרוקו, בכל מקום שיש יהודים, כולם לוקחים כרפס וטובלים במי מלח, אחד לוקח תפוח אדמה ואחד לוקח צנון או פלפפון, אבל כולם לוקחים ירק וטובלים. למה כולם עושים את אותו הדבר? כמובן משום שכך כתוב שולחן ערוך אבל מהכין יודעים כולם כל כך טוב את מה שכתוב בשולחן ערוך? התשובה היא: כל אחד ראה את אביו, והוא עושה בדיוק כמה שאביו עשה. ומהיכן ידע אביו כל כך טוב? התשובה: הוא ראה את הסבא, שראה את העלטר ז"ידע, וכך עד יציאת מצרים! כך היא המסורת היהודים מדור דור, כשבנים ראו בעיניהם את מה שעשו אבותיהם, ועשו כמותם, וכך הנחילו את המסורת לילדיהם. *הגדה של פסח "יחי ראובן"*

קידוש: זמן חירותינו

תחושת התחדשות מיוחדת אופפת את האדם בעלותו במחשבה בפתחו של ליל הסדר את דברי הגא"א דסלר בספרו "מכתב מאליהו", שאמר שלא למזכרת גרידא אנו חוגגים את המועדים, אלא חוזרים אנו בהם לתוכנס המקורי, לאותה קדושת הזמן שנשפעת גם כהיום הזה כמו בעת היא! זוהי בעצם משמעות "זמן חירותינו" הנזכר בקידוש. רעיון זה מביא הרב דסלר בשם ברבו הג"ר צבי הירש ברוידא מקלם, שאמר שלא הזמן עובר על האדם, אלא האדם נוסע בתוך הזמן, אם נחשיב, למדל את השבת הראשונה שאחרי ששת ימי בראשית כ'תחנה' ששמה שבץ, הרי שבכל שבוע ושבוע מגיע האדם לאותה 'תחנה' עצמו. דהיינו אותה השפעת קדושה עצמה של שבת בראשית, חוזרת ובאה מידי שבת בשבתו. ה"ה לגבי המועדים: בכל שנה ושנה חוזר האדם ומגיע את 'תחנה' גאולת מצרים, אשר בזמן אפשר להשיג בשפעת הגילוי של חירוף, זמן חירותינו ממש!

הבדלה: בין ישראל לעמים

אין הבדלה אלא מעירוב תחומין. הסביר מרן הגר"מ פיינשטיין: אין הבדלה אלא במקום שהיה בו שיטוף ועירוב תחומין. והנהגה במצוות היתרות שנצטוונו לא היהלנו מעולם שיטוף ועירוב עם הנכרים. אבל במשפטים ובדינים המושכלים התלויים באובדה דלבא, שגם הגויים נצטו בהם, היה סלקא דעתך שבהם משותפים אנו, קמ"ל כי גם "משפטים בל ידעום", גם בהם חולקים אנו ומובדלים. כי משפטיהם נחקקים על

